

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
เรื่อง แต่งตั้งปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการเกษตร
ในสาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณความดี มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ สมควรเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
ให้ได้รับการดูแลด้านสวัสดิการและสนับสนุนให้มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถสู่สังคม

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๙ (๑) แห่งระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการส่งเสริม
และการจัดสวัสดิการสำหรับปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการส่งเสริมปราชญ์เกษตร
ของแผ่นดิน ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔ จึงแต่งตั้งบุคคลเป็นปราชญ์เกษตร
ของแผ่นดิน ประจำปี ๒๕๖๔ จำนวน ๓ สาขา ดังนี้

๑. ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ นายสุชล สุขเกษม
บ้านเลขที่ ๕๖ หมู่ที่ ๗ ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
๒. ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ได้แก่ นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล
บ้านเลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลพะโต๊ะ อำเภอยะรัง จังหวัดชุมพร
๓. ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย ได้แก่
นายสิทธิพงษ์ อรุณรักษ์ บ้านเลขที่ ๔๔ หมู่ที่ ๗ ตำบลท่ามะปราง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ประกาศ ณ วันที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายทองเปลว กองจันทร์)

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประธานกรรมการส่งเสริมปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขา ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายสุชล สุขเกษม

อายุ ๕๙ ปี

การศึกษา ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๕๖ บ้านสารภี หมู่ที่ ๗ ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

๗๖๑๕๐

โทรศัพท์ ๐๘-๖๑๗๘-๔๑๕๗

อาชีพ เกษตรกรรม

คุณลักษณะส่วนบุคคล

นายสุชล สุขเกษม มีประสบการณ์ในการทำงานภาคเกษตร ๑๗ ปี เป็นผู้ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา ๑๖ ปี และสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ ๑๖ ปี ในช่วงปี ๒๕๕๒ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ๑ ไร่ ๑ แสน และในปี ๒๕๕๖ สามารถสร้างรายได้ในพื้นที่ ๑ ไร่ มีรายได้ ๒ แสนบาท โดยศึกษาจากโครงการพระราชดำริต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รวมถึงค้นคว้า ฝึกอบรม และนำความรู้ต่างๆ ที่ได้รับ มาปรับใช้ลงมือทำในพื้นที่ ๑ ไร่ ของตนเอง โดยยึดพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ในเรื่องหลักการทรงงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และผสมผสานองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำเกษตร สำหรับกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ ประกอบด้วย การปลูกพืชแบบผสมผสาน การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงเป็ดไข่ การเลี้ยงแพะเนื้อ การเลี้ยงกิ้งก่ามรกต การเลี้ยงปลา การเลี้ยงกบ การเลี้ยงชันโรง การเลี้ยงไส้เดือน นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำไข่เค็มรสชาติดั้งเดิม เช่น ไข่เค็มรสต้มยำ ไข่เค็มรสกาแฟ การทำกล้วยแปรรูป การทำน้ำยาชนิดต่างๆ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม และน้ำยาถูพื้นไล่ยุง โดยใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว รวมถึงมีการทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีฟาร์ม จนในปัจจุบันในพื้นที่ ๑ ไร่ สามารถสร้างรายได้ถึง ๒ แสนบาท โดยแบ่งเป็นรายได้ประจำวัน รายได้ประจำสัปดาห์ รายได้ประจำเดือนและรายได้ประจำปี สามารถพึ่งตนเองได้และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายสุชล ได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาพื้นที่ ๑ ไร่ ๒ แสนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน คือ ทุกกิจกรรมมีความเกื้อกูลกันเอื้อประโยชน์ต่อกันระหว่างพืชและสัตว์ ใช้ทุกอย่างในแปลงเกษตรให้คุ้มค่า (Zero Waste Agriculture) มีการปลูกพืชแบบผสมผสานโดยทำการปลูกพืชเป็นชั้นบันได พืชเตี้ยปลูกทางทิศตะวันออกไล่ไปเรื่อยๆ จนถึงพืชที่สูงที่สุดจะปลูกทางทิศตะวันตก เพื่อให้พืชได้รับแสงแดดอย่างทั่วถึง การทำสลักกันน้ำเพื่อเก็บน้ำจืดไว้ใช้ในแปลง และคลองไส้ไก่เพื่อใช้สำหรับหมักมูลสัตว์ใช้เป็นปุ๋ยน้ำบำรุงดินในพื้นที่ ประยุกต์การเลี้ยงหมูหลุมมาเป็นการเลี้ยงไก่หลุม เพื่อให้ได้ปุ๋ยขี้ไก่ทุนแรงในการค้ำยเพราะไก่จะคุ้ยเองวันละประมาณ ๑๒ ชั่วโมง การคิดค้นการเลี้ยงไก่ในตะกร้าบนต้นไม้ โดยนำไก่ไข่พันธุ์โรดไอส์แลนด์เรดที่สามารถปรับตัวได้ไวมาเลี้ยงในตะกร้าตั้งแต่เล็ก นอกจากจะประหยัดพื้นที่ในการเลี้ยงแล้วขี้ไก่ยังหล่นมาเป็นปุ๋ยให้ต้นไม้ทางหนึ่งด้วย ซึ่งต่อมาก็ได้พัฒนาเป็นไก่ซึ่งชาวสวรรค์ เพื่อประหยัดพื้นที่ในการเลี้ยงไก่และสะดวกในการเก็บไข่ การเลี้ยงนกกระทาบนบ่อปลาตก เพราะขี้ของนกกระทาจะมีขนาด

เล็กกว่าไข่ไก่ ทำให้ปลากินได้หมด ส่งผลให้น้ำไม่เน่าเสีย การเลี้ยงกุ้งก้ามกรามในตะกร้า เพื่อแก้ปัญหาเวลาลอกคราบ กุ้งมักจะกินกันและลดความเครียดของกุ้ง การสร้างรายได้จากการทำการเกษตรแบบผสมผสานให้รายได้รายวัน เช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด ไข่นกกระทา และดอกมะลิ มีรายได้ต่อปีประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ บาท รายได้รายสัปดาห์ เช่น จำหน่าย พันธุ์พืช ได้แก่ กิ่งพันธุ์มะนาว พันธุ์มะพร้าว น้ำหอม จำหน่ายพันธุ์สัตว์ ได้แก่ ลูกพันธุ์ไก่ไข่ ลูกนก ไข่เดือน และไข่ เค็มแปรรูป มีรายได้ต่อปีประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ บาท รายได้รายเดือน เช่น จำหน่ายผลผลิตมะพร้าว น้ำหอม มะพร้าว ผลแก่ ปลา กบ ชันโรง มีรายได้ต่อปีประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาท รายได้รายปี เช่น กุ้งก้ามกรามในตะกร้า มะม่วง ละครุด น้อยหน่า มีรายได้ต่อปีประมาณ ๑๕,๐๐๐ บาท รวมรายได้สุทธิทั้งปี ๓๗๐,๐๐๐ บาท และมีค่าใช้จ่ายต่อปี ประมาณ ๑๗๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ยังเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หมอดินอาสา ปศุสัตว์อาสา ครูบัญชีอาสา จนได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดสมุทรสงคราม และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม

การขยายผลงาน

มีการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสารภี เพื่อแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ การทำไข่เค็ม การทำกล้วยหักมุกแปรรูป การทำน้ำยาชนิดต่างๆ สร้างรายได้เพิ่มให้กับคนในชุมชน และมี เกษตรกรจังหวัดต่างๆ เช่น ราชบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี เชียงใหม่ ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี เข้ามาศึกษาดูงาน และ นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง จนกลายเป็นเครือข่าย เชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้บ้านสารภีบนพื้นที่ของตนเอง โดยมีฐานเรียนรู้ทั้งหมด ๗๐ ฐาน แบ่งฐานเรียนรู้ออกเป็น ๔ หมวด ได้แก่ หมวดที่ ๑ สุขภาพชุมชน หมวดที่ ๒ พลังงานทดแทน หมวดที่ ๓ เศรษฐกิจพอเพียง และ หมวดที่ ๔ การแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร มี QR Code คลิปวิดีโอบรรยาย ๕ ภาษา ได้แก่ ไทย อังกฤษ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ในแต่ละ ฐานเรียนรู้ ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านเกษตรผสมผสาน ของกรมส่งเสริมการเกษตร ศูนย์ฝึก อาชีพชุมชน ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และศูนย์ศึกษาการ เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) มีเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา บุคคลที่สนใจ สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชชมงคลธัญบุรี และหน่วยงานภาครัฐ ประมาณเดือนละ ๕,๐๐๐ คน เข้ามารับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน วิจัย ฝึกงาน และให้บริการ มีคณะศึกษาดูงานจากประเทศต่างๆ เช่น ลาว เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย จีน ไต้หวัน มองโกเลีย ภูฏาน ออสเตรเลีย ฟิจิ ตองกา รวมถึงได้รับคัดเลือกให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้แทน GI (Geographical Indicator) โดยมีผู้แทนจาก ๔๐ ประเทศเข้ามาศึกษาดูงาน และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ด้านการเกษตร ของผู้นำด้านการเกษตรในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน (AEC)

สาขา ปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล

อายุ ๕๑ ปี

การศึกษา ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

สาขาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๒๐ บ้านพระรักษ์ซอย ๒ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลพะโต๊ะ อำเภอบะนัง จังหวัดชุมพร ๘๖๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘-๑๖๐๗-๔๐๙๐

อาชีพ เกษตรกรรม

คุณลักษณะส่วนบุคคล

นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล อดีตเป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยทำกิจกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตพืช ปัจจัยการผลิตพืช ต้นทุนปัจจัยการผลิต ปุ๋ย สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและฮอร์โมนพืช ตั้งแต่เป็นพนักงานฝ่ายการตลาดจนถึงผู้จัดการฝ่ายการตลาด เมื่อได้ทำหน้าที่ส่งเสริมการตลาดภาคใต้ จึงมีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตทุเรียนและพฤติกรรมทุเรียน และเมื่อเห็นว่าทุเรียนเป็นผลไม้ที่มีราคาดีจึงตัดสินใจลาออกมาทำสวนทุเรียน เมื่อปี ๒๕๓๙ เริ่มจากเช่าพื้นที่ทำสวนทุเรียนนอกฤดูกลางในอำเภอบะนัง จำนวน ๑๕ ไร่ และเช่าพื้นที่เพิ่มเติมในอำเภอลำสน จำนวน ๑๘ ไร่ รวมเช่าพื้นที่จำนวน ๓๓ ไร่ ในจังหวัดชุมพร สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ๒๓ ตัน ในราคา ๕๐ บาท/กก. ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่อไร่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในขณะนั้น จึงทำให้เกษตรกรบริเวณใกล้เคียงสนใจมาสอบถามแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง และถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับการผลิตทุเรียนนอกฤดูกลาง เมื่อประสบความสำเร็จจึงเกิดแนวคิดที่จะช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จึงได้ถ่ายทอดความรู้ด้วยการเขียนหนังสือและเอกสารการทำทุเรียนทวาย แจกจ่ายให้เกษตรกรทั่วไป และเป็นวิทยากรให้ความรู้ในเรื่องการทำสวนทุเรียนทั้งในและนอกฤดู สามารถซื้อที่ดินเป็นของตนเองได้จำนวน ๒๐ ไร่ และซื้อเพิ่มเติมอีกจำนวน ๓๑ ไร่ ในเวลาต่อมา นอกจากนี่ยังมีกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ ได้แก่ การทำสวนส้มโชกุน สวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ใช้สอยยืนต้นและปลูกพืชอาหารจำพวกพริก ตะไคร้ มะนาว กล้วย มะละกอ ไม้กิมซุงและมีการแปรรูปผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น แยมส้มโชกุน แครกเกอร์ ส้มโชกุน แยมทุเรียน ทุเรียนกวน ทุเรียนทอดและทุเรียนเชื่อม โดยจำหน่ายทั้งภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ ในปี ๒๕๖๓ มีรายได้จากการขายผลทุเรียนกว่า ๒.๖ ล้านบาท หักค่าใช้จ่ายแล้วคงเหลือกำไร ๒ ล้านบาท นอกจากนี่ยังเป็นต้นแบบในการประกอบอาชีพทำสวนทุเรียนให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงในการผลิตทุเรียนคุณภาพทั้งในและนอกฤดูกลาง

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล คิดค้นและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการสวนและผลิตทุเรียนระบบ GAP และสร้าง QR Code ตอบโจทย์ Smart product เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและคู่ค้าซึ่งสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และได้สร้างช่องทางจำหน่ายทุเรียน ส้มโชกุน และผลิตภัณฑ์แปรรูปผ่านระบบออนไลน์ในประเทศ และได้มีการจัดทำหนังสือ “การผลิตทุเรียนทวาย” ในปี ๒๕๔๕ และมีการปรับปรุงอีกครั้งในปี ๒๕๕๖ เพื่อเผยแพร่เป็นความรู้แก่เกษตรกรชาวสวนทุเรียน และมีผลงานที่เกิดจากการคิดค้นเรียนรู้ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยการทำสวนทุเรียนบนพื้นที่ราบเนินสูง ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองเป็นพืชประธาน ปลูกกล้วยน้ำว้าเป็นแหล่งเก็บความชื้น ป้องกันการพังทลายของดิน

ปลูกไม้ตงลิ้มแล้งและปาล์มน้ำมันรอบสวนเพื่อดูดซับธาตุอาหารหลักและธาตุอาหารรองของพืชที่ไหลลงมาช่วงฝนตก รวมถึงปลูกไม้ยืนต้นรอบสวนทุเรียนเพื่อประโยชน์การใช้สอยในพื้นที่เพื่อประโยชน์สูงสุด การจัดการทรงพุ่มพีระมิด ๗ เหลี่ยม ๓๐:๖๐:๑๐ เป็นการจัดโครงสร้างต้นทุเรียน ปลายยอด : ลำต้น : โคนต้น คือ ตัดแต่งกิ่งใบช่วงล่างของลำต้นให้มองเหมือนสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน จะช่วยในการวางตำแหน่งของกิ่งตั้งฉากกับลำต้นอย่างเหมาะสม ส่งผลถึงการติดผลของทุเรียน การแขวนผลทุเรียนได้ในปริมาณที่เหมาะสมกับขนาดของลำต้นและยังช่วยลดปัญหาโรคและแมลงได้อย่างดี การจัดการการออกดอกของทุเรียน การจัดการฮอร์โมนพืช “จิบเบอเรลลิน” ในการแก้ไขปัญหากลีบดอกไม่สม่ำเสมอหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต โมเดลผังเรียนรู้จุดวิกฤตของทุเรียนลดปัญหาดอกผลร่วงเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน การเรียนรู้พฤติกรรมของพืชและพันธุ์ทุเรียน ส่งผลต่อการวางแผนการผลิตทุเรียนได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการของตลาด การจดทะเบียนปุ๋ยเกร็ดสูตรที่เหมาะสม สูตร ๑๒-๓-๔๐ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนเลขที่ ๒๑๒๘/๒๕๖๒ และสูตร ๑๔-๗-๓๔ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนเลขที่ ๒๑๒๙/๒๕๖๒ ซึ่งได้จดทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร โดยใช้แพร่หลายในกลุ่มเกษตรกรชาวสวนทุเรียน การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ทำแผ่นดักกันกระรอกเพื่อลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจปีละหลายแสนบาท การคิดค้นนวัตกรรมต่อยอดกรงดักผีเสื้อกลางคืน ลดการสูญเสียผลผลิตทุเรียน ส้มโชกุน (ป้องกันผีเสื้อตัวเต็มวัย ลดการระบาดของการวางไข่ของผีเสื้อ ป้องกันหนอนเจาะเมล็ดและหนอนเจาะผลของทุเรียน) การสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปและกล่องบรรจุภัณฑ์เป็นรูปแบบอัตลักษณ์ของตนเอง

การขยายผลงาน

นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล คิดค้นและพัฒนาวิธีการปลูกทุเรียนนอกฤดูกาลจนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ และได้ถ่ายทอดผลงานด้วยการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำสวนทุเรียน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพเพื่อการส่งออกภายใต้ระบบการจัดการสวนเกษตรดีที่เหมาะสม GAP และเป็นศูนย์เครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านผลไม้ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกร นักศึกษาและผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน รวมถึงจัดอบรมเกษตรกรให้ความรู้ ด้านการลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย รมรงค์ส่งเสริมการปลูกป่าปลูกไม้ยืนต้นเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยองค์ความรู้ดังกล่าวได้มีกลุ่มเครือข่ายนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ เช่น เกษตรกรแปลงใหญ่บ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และมูลนิธิปิดทองหลังพระ เขตพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งนายฉัตรกมลได้ร่วมเป็นคณะกรรมการและคณะทำงานต่าง ๆ เช่น นายกสมาพันธ์ชาวสวนทุเรียนไทย คนแรกของประเทศไทย ในปี ๒๕๖๒ ประธานแปลงใหญ่ทุเรียนตำบลพระรักษ์ เลขาธิการสมาคมชาวสวนผลไม้จังหวัดชุมพร ประธานโครงการหมู่บ้าน GAP ต้นแบบ ที่ปรึกษาแผนธุรกิจการเกษตร SME Bank สมาชิกสภาเกษตรกร ระดับหมู่บ้าน เป็นต้น อีกทั้งมีการถ่ายทอดผลงานผ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ บทความ นิทรรศการ และสื่อออนไลน์ อีกด้วย

สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

นายสิทธิพงษ์ อรุณรักษ์

อายุ ๖๑ ปี

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๔๔ บ้านเขาเงิน หมู่ที่ ๗ ตำบลท่ามะปลา อำเภอลี้สงวน
จังหวัดชุมพร ๘๖๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘-๗๖๒๗-๐๐๗๑

อาชีพ เกษตรกรรม

คุณลักษณะส่วนบุคคล

นายสิทธิพงษ์ อรุณรักษ์ มีประสบการณ์ในการทำงานภาคเกษตร ๓๓ ปี และเป็นผู้ดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา ๑๗ ปี และสามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ ๑๖ ปี ในอดีตนายสิทธิพงษ์และกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในพื้นที่ ทำการเกษตรตามวิถีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา ต่อมาได้ประสบปัญหาผลผลิตด้อยคุณภาพ และมีปริมาณที่มากเกินความต้องการของตลาด ส่งผลให้ถูกกดราคาราคาจากพ่อค้า จึงศึกษาหาวิธีเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าให้ผลผลิตมีราคาที่สูงขึ้น จนกระทั่งในปี ๒๕๔๕ จึงได้ริเริ่มและเป็นผู้นำในการชักชวนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลท่ามะปลาให้มารวมกลุ่มกันผลิตมังคุดที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด โดยยึดหลักปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาชนนาถพิตร มาประยุกต์ใช้ต่อยอดในการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อนำแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรแบบมีคุณภาพ รวมถึงบริหารจัดการกลุ่มอย่างซื่อสัตย์รักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยไม่คิดแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง สำหรับกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ ประกอบด้วย การปลูกมังคุด ปลูกส้ม ปลูกยางพารา ทุเรียน และกล้วยเล็บมือนาง ทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี รวมถึงปลูกพืชอาหารที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น พริก ตะไคร้ มะนาว มะละกอ พริกไทย ส้มจี๊ด เป็นต้น เพื่อบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดได้ประโยชน์สูงสุด

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายสิทธิพงษ์ เป็นผู้นำและชักชวนเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในตำบลท่ามะปลาให้มารวมกลุ่ม โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มปรับปรุงมังคุดเพื่อการส่งออกตำบลท่ามะปลา” ซึ่งเริ่มแรกมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด ๑๕ ราย เพื่อผลิตมังคุดที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้สามารถต่อรองราคากับพ่อค้าได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกสร้างองค์ความรู้ในการดูแลมังคุดร่วมกัน ตั้งแต่ทำแผนการผลิตมังคุดที่มีคุณภาพ การดูแลบำรุงต้นมังคุด การใช้ปุ๋ยต่างๆ ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และปุ๋ยเคมีตามค่าการวิเคราะห์ของดิน การเก็บเกี่ยว และการรวบรวมผลผลิตมังคุดของสมาชิก จนทำให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพและมีปริมาณที่สามารถต่อรองกับพ่อค้าได้ รวมถึงเป็นผู้นำการจำหน่ายมังคุดในรูปแบบการประมูลมาใช้ โดยใช้วัดในชุมชนเป็นสถานที่จัดประมูล ในระยะแรกมีกระบวนการคัดเกรดมังคุดออกเป็น ๗ เกรด ได้แก่ มังใหญ่ มังเล็ก มังลายดอก ดำ มังกรและจิว ทำให้จำหน่ายมังคุดได้ในราคาที่สูงกว่าราคาขายในตลาด และสามารถลดต้นทุนการผลิต ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น ต่อมาได้นำสมาชิกทั้งหมดรวมตัวกันจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน

ในนาม “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดศูนย์เรียนรู้การเกษตรท่ามะปลา” โดยให้สมาชิกร่วมกันขับเคลื่อนพัฒนากลุ่มสร้างกฎระเบียบร่วมกัน ศึกษาเรียนรู้และพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ รวมถึงนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตจนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการยอมรับ และในปี ๒๕๕๘ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ทำการถอดบทเรียนเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มและการผลิตมังคุดคุณภาพเพื่อการส่งออก เพื่อเผยแพร่ความรู้ ในนาม “ท่ามะปลาโมเดล” ปัจจุบันนายสิทธิพงษ์ ดำรงตำแหน่งประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดศูนย์เรียนรู้การเกษตรท่ามะปลา มีสมาชิกจำนวน ๑๐๓ ราย เพื่อผลิตมังคุดคุณภาพ โดยสมาชิกทั้งหมดได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ของกรมส่งเสริมการเกษตร และได้ตราสัญลักษณ์ Q ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ในปี ๒๕๖๓ จังหวัดชุมพรได้จัดการประชุมเครือข่ายมังคุด โดยมีมติจากที่ประชุมกำหนดมาตรฐานมังคุดเพื่อการประมูลให้สอดคล้องกับคุณภาพผลผลิตและความต้องการของตลาด แบ่งออกเป็น ๕ เกรด ได้แก่ มังใหญ่ มังเล็ก มังลาย ดอก และดำ โดยในปีเดียวกันราคาประมูลมังคุดเฉลี่ยจากมังคุดทั้ง ๕ เกรดของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มมังคุดศูนย์เรียนรู้การเกษตรท่ามะปลา อยู่ที่โลกรัมละ ๔๗.๘๒ บาท สูงกว่าราคาตลาดที่ราคาเฉลี่ยโลกรัมละ ๑๕.๙๔ บาท และมูลค่าผลผลิตมังคุดรวมจากการประมูลของกลุ่ม ๑๔,๘๖๔,๖๔๒ บาท เทียบกับมูลค่าผลผลิตมังคุดรวมคิดจากราคาตลาด ๔,๙๕๓,๓๑๘.๕๑ บาท ทำให้มีส่วนต่างเพิ่มขึ้น จำนวน ๙,๙๑๑,๓๒๓.๔๙ บาท (ข้อมูล ณ ปี ๒๕๖๓) นอกจากนี้ยังลดต้นทุนการผลิต โดยก่อนมีการรวมกลุ่มผลิตมังคุดคุณภาพต้นทุนการผลิตของสมาชิกอยู่ที่ ๑๒.๙๘ บาทต่อกิโลกรัม หลังมีการรวมกลุ่มต้นทุนการผลิตของสมาชิกลดลงเหลือ ๑๐.๗๗ บาทต่อกิโลกรัม มีการจำหน่ายมังคุดผ่านตลาดเกษตรกรออนไลน์ และมีผู้แทนจำหน่าย คือ MeZFruit รวมถึงมีการสร้าง QR Code ตอบโจทย์ Smart Product เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและคู่ค้า “มังคุดท่ามะปลา กินได้ทุกลูก” นอกจากนี้นายสิทธิพงษ์ ยังได้เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน หอมดินอาสาอาสาฝนหลวง ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดชุมพร ประธานแปลงใหญ่จังหวัดชุมพร กรรมการแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำจังหวัดชุมพร กรรมการสมาคมไม้ผลจังหวัดชุมพร ในตำแหน่งอุปนายกสมาคมไม้ผลจังหวัดชุมพร อีกด้วย

การขยายผลงาน

ผลงานที่โดดเด่นนอกเหนือจากการรวมกลุ่มการผลิตและจำหน่ายมังคุดด้วยการประมูลที่สร้างรายได้ให้กับสมาชิกแล้ว ยังได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในเรื่องการผลิตมังคุดคุณภาพ เพื่อถ่ายทอดความรู้และขยายผลงานโดยมีฐานการเรียนรู้ทั้งหมด จำนวน ๖ ฐาน และได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรประจำอำเภอ แปลงใหญ่มังคุด วิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ของกรมส่งเสริมการเกษตร มีเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา บุคคลที่สนใจ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และหน่วยงานราชการ เข้ามาฝึกอบรม ศึกษาดูงาน วิจัย ฝึกงานและใช้บริการ มีคณะศึกษาดูงานจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ จีน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เข้ามาศึกษาดูงาน การขยายเครือข่ายและรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นศูนย์เครือข่ายการผลิตมังคุดคุณภาพ และนำท่ามะปลาโมเดลไปใช้ในอำเภอหลังสวนจำนวน ๑๗ กลุ่ม สมาชิกจำนวน ๑,๓๕๒ ราย ในจังหวัดชุมพรจำนวน ๗ กลุ่ม ได้แก่ อำเภอเมืองชุมพรจำนวน ๒ กลุ่ม สมาชิกจำนวน ๑๖๓ ราย อำเภอพะโต๊ะ ๕ กลุ่ม สมาชิกจำนวน ๙๒๒ ราย รวมสมาชิกทั้งหมดจำนวน ๒,๔๓๗ ราย ในภาคใต้จำนวน ๔๙ กลุ่ม สมาชิกทั้งหมดจำนวน ๓,๗๐๑ ราย และในภาคตะวันออกจำนวน ๔ กลุ่ม สมาชิกทั้งหมดจำนวน ๒,๕๕๕ ราย อีกทั้งมีการถ่ายทอดผลงานผ่านหนังสือพิมพ์ บทความ และสื่อออนไลน์ อีกด้วย